

som — med alle Forbehold — omtrentlig svarede til vor nugældende Ordning, og ved den næste store historiske Begivenhed, det andet store Skridt, som blev foretaget, da i Frankrig „Code d'instruction criminelle“ fremkom, som første Gang systematisk gik ud fra disse Principper. Thi det var jo Mangelen, kan jeg vel sige, ved den anglikansk-amerikanske Ret, at den var saa overordentlig vanskelig at trænge ind i og stadig er det, at man maatte sondre saa meget mellem det tilfældige, det historiske og det, som har blivende Værdi. Det tog man op paa systematisk Maade i den franske Code i Slutningen af det 18de Aarhundrede. Det blev den anden store Læremester i denne Sag, som vidner om, at der laa Fremtiden. Den bemægtigede sig, inkorporerede i sit Emne den hele romanske Verden, og dertil hørte den Gang alle de under Napoleonsvældet hørende tyske Bestanddele, f. Eks. Rhinprovinserne. I øvrigt standsede Bevægelsen derved, og først de nyere historiske Begivenheder 1848—50 førte til, at Tyskland stillede Forlangende om en Ordning, som stemmede i Principperne væsentlig med den franske „Code criminel“.

Saa sov Udviklingen en Tid lang, og man gik ikke ud over dette Skridt. Men derefter kom den tredie Læremester, det (var den specifik tyske Behandling af Sagen, som hørte til en Række til Dels ufuldkomne Love om Sagen, men som dog endelig under de lange og mange og meget divergerende Anskuelser har ført til et definitivt Resultat, særlig — det tør jeg fremhæve her — ved Hjælp af den østerrigsk-tyske Behandling har ført til et Resultat, i hvilket de samme Principper er gennemførte, om end der paa forskellig Maade stadig er Tvivl. Der er ingen Udsigt til, at noget af dette vil blive opgivet, tværtimod. Der kan være Strid om det, vi kalder Nævninger, eller det, vi kalder Meddomsmænd i en anden Forstand. Der kan være Strid om saadanne Enkeltheder, som egentlig ikke vedrører Sagens Princip. Jeg for mit Vedkommende nærer ikke nogen Tvivl om, at Principperne Nævninger er rigtigere end det andet Princip. Men selve Sagens tre Hovedforgreninger staa fast lige saavel i den tysk-østerrigiske Lovgivning, som de staa fast i den franske Lovgivning, og de er saa urokkelige som noget kan være, i den engelske Lovgivning.

Det er altsaa for mig et afgørende historisk Vidnesbyrd, at det, som Grundloven har fremhævet som Principperne, har sit indre urokkelige Værd og har faaet Tilslutning i stedse stigende Grad. Jeg kalder

det i stedse stigende Grad, fordi Sagen nu fremtræder fra Folketingets Side som en enstemmig Beslutning fra alle Partigrupper. Man kan naturligvis være berettiget til og er berettiget til at sige: Ja, men har da Retsplejen været daarlig hidtil i Danmark? Har vore Domstole ikke kunnet gøre Fyldest? Har der været slette Dommere, uduelige eller uredelige Dommere? Det Spørgsmaal vil jeg naturligvis — som vel alle — besvare med Nej, noget saadant er ikke Tilfældet. Jeg har den allerhøjeste Grad af Agtelse og berettiget Agtelse for vore Dommere for ikke at tale om vor højeste Domstol, og der er i den Henseende intet at bebrejde nogen. Ja, men saa gaar det jo godt, kan man da sige, saa behøver man jo ikke en saadan mere radikal Ændring, end mange kunde finde ønskelig, eller end Modstanderne vilde kunne finde ønskelig. Men det, som er det væsentlige, er, som jeg har udtalt, at der mangler Garantier derfor. Det er en god Ting, en udmærket Ting, at om end Instrumentet er daarligt og har Mangler, kan det dog behandles af en dygtig Mand, af dygtige Dommere, saaledes at ingen skrigende Uretfærdighed kommer frem, men der er ingen Garantier derfor. Det er denne Garanti for Retfærdighed i Retsplejen, som vi kræver, og som kan naas, saa vidt som overhovedet menneskelig Stræben kan naa den, og Forholdet vilde jo være dobbelt ulykkeligt, hvis nogen Sinde en ufuldkommen Dommerstand kom til at behandle et meget ufuldkomment Procesinstrument.

Jeg har ganske kort anført de Grunde, hvorfor jeg mener, at nu er Tiden inde, da dette saa møjsommeligt og saa længe forsinkede Arbejde med Retsplejens Reform kan føres til Ende. Jeg tror, at det er en betydelig Sag. Det er naturligvis en Misforstaaelse eller en Forkertagt af Udtrykket, naar man taler om, at dette er en Retsreform. Saa store er Fordringerne ikke. En Retsreform vilde jo blandt andet indeholde en hel borgerlig Lovgivning, af hvilken vi kun er ved Begyndelsen med f. Eks. Loven om Køb og Salg og de andre fælles skandinaviske Love, som er givne eller forberedte, f. Eks. vedrørende Familieretten. Dette er kun en Forgrening af Retten, nemlig den, som handler om Rettens Pleje og om Retsaandhævelsen. Men betydelig og vigtigt kalder jeg dog Sagen, fordi det, der skal naas derigennem, jo er, at den Ret, som er indstiftet og indstiftes, bliver hævdet paa retfærdig Maade, og at vi faar Garantier for, at den hævdes paa retfærdig Maade. For saa vidt siger jeg, at Sagen er stor. Den